

REALIZÁCIA PREVENČIE PRED NÁSTRAHAMI VIRTUÁLNEHO SVETA V APLIKAČNEJ PRAXI

Mgr. Patrícia Krásná, JUDr. Michaela Jurisová, PhD.

Nástrahy virtuálneho sveta sú v súčasnej dobe veľmi aktuálne a vyžaduje sa, aby práve táto problematika bola v širšom kontexte zhodnotená a venovalo sa jej v každom smere dostatok pozornosti.

V dnešnej „internetovej dobe“, kedy už u detí v predškolskom veku je samozrejme vlastníť minimálne jeden mobilný telefón, či tablet s prístupom na internet je opodstatnenosť riešenia tejto problematiky bezpodmienečná. Dieťa, ktoré nemá vlastný telefón s pripojením na internet sa môže cítiť sociálne vylúčené a považuje túto skutočnosť za neprístupnú. Všetky súčasné výtobytky doby prinášajú vo svojej podstate veľmi veľa úžitku. Rôzne aplikácie uľahčujú niektoré činnosti a prispievajú k urýchleniu dosiahnutia potrebného cieľa. S prihliadnutím na úžitok, ktorý virtuálny svet prináša nie je možné prehliadnuť, že síce aj keď sú výhody veľké, na strane druhej koľko nevýhod a koľko nástrah internet prináša.

V každej spoločnosti je jedným zo základných znakov komunikácie potreba spoznávania sa medzi ľuďmi. Takto to fungovalo v minulosti a takto to funguje aj teraz. Je tu však na mieste poznamenať, že v minulosti boli uprednostňované, resp. jediné možnosti komunikácie tzv. „face to face“, dnes je však čoraz častejšie vyskytujúcim sa ukazovateľom, že ľudia medzi sebou komunikujú virtuálne a takto nadväzujú priateľstvá. Ľudia medzi sebou komunikujú a udržiavajú kontakt cez rôzne sociálne siete, cez informačné stránky a pod. Je akceptovateľné, že takéto možnosti existujú, ale je neakceptovateľné, aké nástrahy a hrozby to do spoločnosti prináša. Komunikácia medzi ľuďmi prebieha viacerými spôsobmi.

Nejde teda iba o komunikáciu napríklad cez „správy“, ale i o možnosť cez sociálne siete telefonovať, či realizovať videohovor, kedy sa ľudia, ktorí medzi sebou komunikujú vidia a počujú, aj keď sú vzdialení niekoľko tisíc kilometrov. Preto tu môže vznikáť fikcia predstavy, reálneho stretnutia, reálneho poznania inej osoby.

Často krát môže dochádzať práve kvôli tomuto faktoru k strácaniu poňatia reality a ľudia sú vo virtuálnom svete zanielení tak, ako v tom reálnom. Predstava bezpečia virtuálneho sveta však nie je pravdivá, ba priam naopak virtuálny svet prináša nebezpečenstvá, o ktorých ľudia ani nevedia a ani

si ich nevedomujú. Útoky, ktoré sa stávajú v reálnom svete sú nebezpečné a taktiež aj útoky, ktoré sa realizujú prostredníctvom sociálnych sietí sú nebezpečné a niekedy aj život ohrozujúce. Ak chceme vytvoriť ucelený koncept útokov na sociálnych sieťach, je potrebné uvedomiť si skutočnosť, že hranice týchto útokov sú ťažko determinované.¹

Sociálne siete sú každodennou súčasťou nespočetného množstva ľudí. Ľudia si nevedia predstaviť deň bez navštívenia sociálnej siete aj na úkor svojho súkromia. Súkromie je právom každého z nás, preto by si ho mal každý strážiť a snažiť sa ho ochrániť. Tu je ďalší problém, ktorý virtuálny svet prináša. Ľudia si to nevedomujú, ale práve vo virtuálnom svete je ich súkromie nechránené a so súkromím každého je oboznámený ktokoľvek kto má záujem.

V reálnom svete je to nemysliteľné a v tom virtuálnom je to samozrejmé, ba priam potrebné. Často krát ľudia, ktorí prezentujú na internete – na rôznych sociálnych sieťach svoje súkromie si myslia, že sú zaujímaví a majú za potreby oboznámiť dokonca aj s priebehom svojho celého dňa celý svet, avšak je potrebné si uvedomiť, že čo je raz prezentované na webe je to zneužiteľné a použiteľné aj na nekalé praktiky osôb, ktoré čakajú práve na takéto podnety a následne nemorálnym spôsobom zneužijú získané informácie. Ľudia si nevedomujú, že to čo raz zverejnia automaticky nad tým stratia kontrolu a nijako nevedia ovplyvniť ďalšiu činnosť, ktorá bude realizovaná práve s ich identitou, s ich fotografiou a pod. To všetko sa však bude realizovať bez vedomia a bez súhlasu dotknutej osoby, tá to nebude nijakým spôsobom vedieť ovplyvniť a práve túto skutočnosť si takmer nikto nevedomuje. Na bežnú komunikáciu medzi sebou ľudia, či už v pracovnom alebo súkromnom prostredí využívajú písanie e-mailov a práve aj pri vytváraní si vlastnej e-mailovej adresy je potrebné zadať svoje meno a priezvisko, tiež telefónne číslo či dokonca adresu trvalého pobytu čím sa do prostredia verejnosti dostávajú osobné údaje.

Aj deti si rady vo virtuálnom svete menia identitu či vytvárajú nové profily, čo je nesmierne jednoduché a možné. Je to absurdné, ale naozaj je tomu tak, že deti práve takýmto spôsobom „zneužívajú vymoženosti internetu“, pričom sú nie len ohrozené, ale často práve aj ony vytvárajú hrozbu pre niekoho iného (napríklad pre spolužiaka či kamaráta).

Internet sa v dnešnej dobe stal prostriedkom na mnoho dôležitých vecí, ako sú napríklad komunikácia, práca a iné. On-line prostredie je, či chceme alebo nie, našou súčasťou doma, v práci, všade. Prostredie internetu sa pre mnohých stáva druhým domovom. Je na uváženie, či je to správne a kde to vedie, akým smerom sa to uberá.

---

¹ KURILOVSKÁ, L., ŠIŠULÁK, S. 2015. Sociálne siete ako kybernetická hrozba. In Bezpečnostné fórum, s. 86 a nasl.

Už spomínané súkromie je dôležité nie len pre dospelú osobu, ale i pre deti, tých najmenších. Možno sa niekto opýta: „Aké môže mať súkromie dieťa?“, ale odpoveďou na túto otázku je, že aj dieťa má svoje súkromie tak, ako dospelý človek. Súkromie dieťaťa je ešte zraniteľnejšie z dôvodu, že ešte nedisponuje takými preddispozíciami aby bolo schopné si ho uchrániť. Avšak, pokiaľ ide o ochranu súkromia na internete, síce sú dospelí ľudia skúsenejší, sú tiež obeťami virtuálneho sveta a nástrahy on-line sveta ohrozujú aj ich.

Uvedené fakty týkajúce sa nástrah virtuálneho sveta, ktoré sú prítomné bez obmedzenia veku, času či priestoru, sú dobre známe väčšine z nás. Otázkou však ostáva ako sa pred týmito nástrahami chrániť? Je v podmienkach Slovenskej republiky prevencia zameraná na tieto nástrahy realizovaná? Ak áno, je možné sa pýtať v kompetencii koho, respektíve je účinná či reflektuje dostatočne na aktuálny skutkový stav?

Prevenciu je možné v súčasnej dobe realizovať viacerými spôsobmi a tiež uplatniť ju v rôznych smeroch. Niekedy sú však nástrahy virtuálneho sveta podstatne ďalej, popredu a na vyššej úrovni ako samotná prevencia. Preto je dôležité, aby sa prevencia realizovala neustále a taktiež sa neustále odhaľovali nové, možné spôsoby ako sa uchrániť pred nástrahami on-line prostredia. Nastáva tu však aj problém, že často krát aj práve dospelí - rodičia ani netušia aké nástrahy môže internet prinášať a preto ani nevedia pomôcť svojim deťom. Nevedia, aj keby chceli dosiahnuť účinnú prevenciu. Je mnoho spôsobov ako deti, ale i dospelých chrániť. Prevencia pred nástrahami virtuálneho sveta je ako nástroj, ktorý má uchrániť pred niekedy aj neexistujúcim problémom, ktorý sa ešte nestal, ale je otázkou času, kedy sa stane, respektíve kedy sa stane práve dotýčnej osobe, deťom. V technickej rovine je jedným z možných preventívnych krokov inštalácia antivírusových a anti-spyware softvérov. Tiež dochádza často k tomu, že do e-mailových schránok prichádza pošta, ktorej obsahom sú urážky, obťažujú svojim obsahom prijímateľa. Na takúto poštu netreba odpovedať a nie je potrebné, aby príjemca akokoľvek na takúto poštu reagoval.

S touto skutočnosťou je potrebné oboznámiť deti, starších ľudí, ale v podstate všetkých. Deti majú často krát tendenciu práve z takýchto správ či e-mailov vyvodzovať žartovné situácie a neuvedomujú si pritom ich závažnosť. Dochádza k tomu, že sa s tým chvália kamarátom a považujú to za samozrejmé a vtipné.

Tu však nastáva riziko neodhadnutia hranice, kedy je to zábava a kedy to hraničí s trestuhodným správaním. V takýchto prípadoch sa prejavuje aj tendencia takéto e-maily a správy automaticky vymazať a nezaoberať sa tým, kto a z akého dôvodu im to poslal. Tu nastáva problém, pretože si myslíme, že práve takéto správy je potrebné archivovať a v prípade potreby sa k nim dostať

a použiť ich „v potrebný prospech“. V uvedenej situácii je naznačené možné uplatňovanie represie – napríklad pri objasňovaní trestného činu nebezpečného prenasledovania, takzvaného kyberstalkingu podľa § 360a Trestného zákona alebo napríklad trestného činu vydierania (§ 198 Trestného zákona), trestného činu nátlaku (§ 192 Trestného zákona) či trestného činu ohovárania (§ 373 Trestného zákona)².

Pokiaľ situácia s nevhodnou poštou nastane a deti sú jej príjemcami je veľmi dôležitým aj faktor dostatočnej dôvery detí voči dospelým, voči ľuďom, ktorí by im mohli pomôcť. Deti potrebujú vedieť, že síce je niečo nesprávne, niečo čo sa deje vo virtuálnom svete, ale je potrebné to povedať ostatným a zdôveriť sa s tým.

V Slovenskej republike existuje a funguje aj Linka detskej istoty, na ktorej sa môžu deti zdôveriť s každým problémom, aj keď si myslíme, že práve ten človek, ktorý je priamo v bezprostrednom kontakte s dieťaťom má na neho najväčší vplyv a dieťa mu viac dôveruje.

Deti navštevujú na internete rôzne stránky, ktoré nemajú vhodný obsah aj keď im to rodičia zakážu. Je to aj o zvedavosti, ktorou nedisponujú len deti, ale aj dospelí a preto len zo zvedavosti v niektorých prípadoch navštevujú stránky, ktoré sú nevhodné. Existujú však aj programy, ktoré takéto nevhodné stránky majú schopnosť zablokovať, ale zrealizovaný filter nie je dostatočný a často má chyby aj samotný filter.

Myslíme si, že aj z toho dôvodu je lepšie a pre prevenciu najdôležitejšie – rozprávať sa o vzniknutých situáciách, rozprávať sa o tom, čo a ako deti, dospelí, väčšina ľudí realizuje, ako pracujeme vlastne všetci s internetom a ako sa správame v on-line svete.

Je veľmi dôležité podať deťom, ale aj dospelým vhodným spôsobom práve preventívnu aktivitu. U detí je dôležité zaujať ich, získať si ich pozornosť. U dospelých je to taktiež tak, preto ako už bolo spomínané je potrebné aby aj prevencia smerovala vpred a nezaostávala za novodobými formami hrozieb virtuálneho sveta.

---

² Pozn. autoriiek: V podmienkach Slovenskej republiky nie sú pojmy „šikanovanie“ a „kyberšikanovanie“ trestnoprávne vymedzené. Vzhľadom na to, je pomoc poškodeným (obetiam) takéhoto konania obmedzená, a taktiež takéto konanie páchatel'a je relatívne obtiažné potrestať, pretože konkrétne konanie naplňajúce znaky kyberšikanovania je potrebné zahrnúť (subsumovať) pod iné trestné činy, respektíve skutkové podstaty niektorých trestných činov. V súvislosti s kyberšikanovaním považujeme za najčastejšie sa vyskytujúce trestné konania zahrnuté pod tieto (okrem v texte spomenutých) trestné činy/skutkové podstaty: Sexuálne zneužívanie (§ 201, § 201a, § 201b), Poškodovanie cudzích práv (§ 376), Detská pornografia – výroba, rozširovanie, prechovávanie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 368-370), Ohrozovanie mravnosti (§ 371-372), Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže (§ 211) a iné.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

KYBERSIKANOVANIE. 2017. [online]. [cit. 2017.01.26]. Dostupné na internete: <<http://www.kybersikanovanie.sk/>>

V predchádzajúcom texte bola venovaná pozornosť predovšetkým objektom prevencie, teda cieľovej skupine prevencie. Realizácia prevencie má však nepochybne aj takzvanú druhú stranu, a to subjekt prevencie. Subjektom prevencie v podmienkach Slovenskej republiky je inštitúcia alebo jednotlivec. Na nositeľov preventívnych aktivít môžeme nazerať ako na štátne subjekty prevencie – policajný zbor, mestská/obecná polícia, prokuratúra, súdy, väzenstvo, inštitúcie pôsobiace v sociálnej sfére, a iné alebo neštátne subjekty prevencie (tzv. tretí sektor) – záujmové či politické združenia, mimovládne organizácie, súkromnoprávne inštitúcie, cirkev a iné náboženské organizácie. Tiež občianske iniciatívy, nadácie, súkromno-bezpečnostné služby, výrobcovia bezpečnostných zariadení a podobne.

Pozornosť zameriavame na realizáciu preventívnych aktivít v gescii občianskeho združenia eSlovensko a takzvaných policajných preventistov. Cieľovou skupinou aktivít občianskeho združenia sú predovšetkým deti a mládež. Jednotlivé preventívne projekty združenia veľmi vhodnou formou reagujú na problémy tejto cieľovej skupiny a mnohé z aktivít sú zamerané práve na nástrahy virtuálneho sveta. Pravdepodobne najznámejším projektom združenia v tejto oblasti je „Kyberšikanovanie.sk“ (ktorý je súčasťou projektu „Slovak Safer Internet Centre III“, No INEA/CEF/ICT/A2014/0028), ale tiež mnohé iné veľmi zaujímavou a vhodnou formou spracované projekty, napríklad [Zodpovedne.sk](#), [Nehejtuj.sk](#), [Ovce.sk](#), [SídliškovýSen.sk](#) či spolupráca so známou rapperkou Aless, ktorá sa vo svojom mladom veku stala obeťou kyberšikanovania. Z uvedeného vyplýva, že záujem o realizáciu aktivít v tejto oblasti zo strany niektorých neštátnych subjektov je evidentný.

V rámci Policajného zboru prevencii kriminality venujú pozornosť príslušníci zaradení na úseku prevencie oddelení komunikácie a prevencie krajských riaditeľstiev Policajného zboru a príslušníci zaradení v rámci skupín prevencie vnútorných odborov a oddelení okresných riaditeľstiev Policajného zboru.

Vyplývajú z vlastných poznatkov a postrehov autoriek príspevku pravdepodobne neexistuje plošná a jednotne využívaná preventívna aktivita, respektíve komplexný preventívny program či projekt zameraný na problematiku nástrah on-line sveta. Zabezpečované sú však letáky či pracovné zošity.

Požiadavky na realizáciu takýchto preventívnych aktivít voči okresným či krajským preventistom sú zo strany predovšetkým základných škôl, ale taktiež stredných škôl, zjavné.

Uvedené vyplýva z rôznych prieskumov, vyjadrení učiteľov či informácií od samotných preventistov, s ktorými sa autorky mali možnosť v rámci aplikačnej praxe (napríklad počas

realizácie stáže, či v rámci konferencií a iných odbornovo-vedeckých podujatí) stretnúť. Uvedené preventívne aktivity sú realizované na vyžiadanie či na základe dohody (so školou), individuálne, a pravdepodobne závisle napríklad od dostupnosti preventívnych materiálov či od personálnych a časových obmedzení. Najvhodnejšou a pravdepodobne najčastejšie využívanou formou realizácie aktivity sú interaktívne besedy či prednášky. Zo skúseností a poznatkov rodičov detí i učiteľov je známe, že takejto prevencii nie je venovaný dostatočný čas, a to aj vzhľadom na známy fakt závažnosti a dôležitosti nástrah virtuálneho sveta. Zvyčajne ide o jednu až dve vyučovacie hodiny. Odborník ale aj laik vie, že je to veľmi krátky čas. Konštruktívne hodnotíme, že za 45-90 minút nie je možné žiakom či študentom podať dostatok vhodných a využiteľných informácií. Obvykle sú deťom objasnené základné pojmy a všeobecné informácie týkajúce sa napríklad počítačovej kriminality alebo kyberšikany. Avšak na ďalšie, ostatné, iné aktivity neostáva čas. Ale ako to už býva, deti prednášané dávno ovládajú a mnohokrát sú pred dospelými, ktorí si myslia, že sú „nabití“ tými najvhodnejšími, najlepšimi a najaktuálnejšími informáciami. Iste, skúsenosti a odžitie dospelého voči deťom sú stále prítomné, ale je potrebné si uvedomiť, že virtuálny svet je nezávratne rýchly a veru mení aj veci, o ktorých by sme si mysleli, že ostanú navždy tak ako boli, bez zmeny.

S mládežou je potrebné diskutovať o probléme, pýtať sa na ich skúsenosti a poznatky, realizovať rôznorodé aktivity a praktizovať modelové situácie, priblížiť im reálne prípady a ich priebeh, poučiť ich o následkoch takéhoto konania (v prípade, že sa dostanú do role agresora kyberšikany), pripomenúť aké je dôležité „neostať ticho“ (ak pôjde o takzvaných svedkov) a v neposlednom rade zdôrazniť, že každého z nás sa to môže týkať a môžeme sa ocitnúť v nepríjemnej roli obeť kyberšikany, a že aj v takomto prípade existuje východisko a vždy sa dá pomôcť. Pomôcť je možné a potrebné – oveľa ľahšie to bude zrealizovateľné ak deti budú disponovať dostatkom správnych informácií a práve tieto by mali byť poskytované v rámci preventívnych aktivít, bez ohľadu na to kým sú realizované.

Maximálne pozitívne je možné hodnotiť celoslovenské preventívne aktivity vyhlasované kanceláriou prezidenta PZ k problematike bezpečného používania internetu („Deň pre bezpečnejší internet“)³ a taktiež spoluprácu policajných preventistov s nešťátnymi subjektmi prevencie, kedy je využívaný napríklad projekt Ovce.sk.⁴

V súvislosti s nástrahami on-line sveta, ktorý môže ohrozovať nás všetkých, bez časových a geografických hraníc, by bolo vhodné v rámci realizácie prevencie rozšíriť cieľovú skupinu

---

³ Pozn. autoriek: Deň pre bezpečnejší internet – 8. február.

⁴ SHEEPLIVE.EU. 2017. [online]. [cit. 2017.01.27]. Dostupné na internete: <<http://sheeplive.eu/>>

o seniorov a tiež deti predškolského veku. V súvislosti s uvedeným poukazujeme na otvorenie inštitúcie *Slovenské centrum pre internetovú závislosť*.⁵

Medzi riadkami bola naznačená aj dôležitosť akéhosi „špeciálneho či špecifického“ vzdelávania detí ohľadom správania sa v on-line priestore s pointou poukázania na možné dôsledky. Riešenie tohto problému by malo byť záujmom predovšetkým učiteľov a rodičov - preto je dôležitá správna komunikácia a cielená edukácia v oblasti ochrany pred rôznymi formami násillia. Nespornú úlohu tu nepochybne zohráva aj Policajný zbor, a to nielen v preventívno-výchovnej oblasti, ale aj ako garant autority a spravodlivosti.

Okrem vyššie uvedeného autori príspevku „Cyberbullying ako forma zneužitia sociálnych sietí na internete“⁶ podotýkajú aj dôležitú skutočnosť, a to že virtuálny svet dáva priestor vzniku rôznorodých foriem páchania cyberbullyingu⁷, pri ktorých páchatelia (agresori) nerešpektujú žiadne autority či normy, dokonca si vytvárajú svoje zvrátené pravidlá, obsahujúce čo najefektívnejšie poníženie poškodeného (obete).

Autori príspevku „Domáca a medzinárodná kontrola kriminality v sociálnych sieťach nástrojom 'Userfocus'^{8,9} vhodne reflektujú a poukazujú na fakt, že prevencia kriminality a inej

---

⁵ Pozn. autoriek: v štádiu využívania služieb tohto centra nazeráme na problematiku už z uhla uplatňovania terciárnej prevencie kriminality respektíve represie.

Zakladajúcou organizáciou je eSlovensko v rámci projektu *Zodpovedne.sk*, ktorý podporuje Európska únia. Partnermi projektu sú Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a Linka detskej istoty n.o. Od roku 2007 sa v projekte realizovalo množstvo aktivít venovaných problematike zodpovedného používania internetu, vzdelávania, prevencie a ochrane detí a mládeže na Slovensku. Cieľmi centra sú:

- informovanie o jave, jeho prevencii a terapii,
- odborná platforma, ktorá vytvorí a bude udržiavať aktívnu sieť odborníkov a profesionálov pracujúcich na univerzitách, výskumných ústavoch a v poradenstve,
- výskum o problematike on-line závislosti na slovenskej aj medzinárodnej úrovni,
- vytvorenie siete centier pomoci v regiónoch, aby sa dieťa či rodič mohli obrátiť na odborníkov vo svojom okolí,
- uvedenie pilotnej verzie aplikácie *neZávislosť*, ktorá slúži ako nástroj prevencie a výskumu.

⁶ ŠIŠULÁK, S., ŠALMÍK, M. 2013. Cyberbullying ako forma zneužitia sociálnych sietí na internete. In *Policajná teória a prax*, s. 112 a nasl.

⁷ Cyberbullying – ako cyberbullying označujeme pravidelné, opakujúce sa násilné prejavy jednotlivca alebo skupiny jednotlivcov voči obeti pomocou informačných a komunikačných technológií. V prostredí sociálnych sietí je to najmä použitie nástrojov sociálnych sietí a komunikácie v tomto prostredí. Cyberbullying je šikanovacou technikou útočníka voči svojej obeti. Je zameraná na poškodenie osoby obete v jej prirodzenom prostredí, ale aj v prostredí sociálnych sietí. KURILOVSKÁ, L., ŠIŠULÁK, S. 2015. Sociálne siete ako kybernetická hrozba. In *Bezpečnostné fórum*, s. 86 a nasl.

⁸ Userfocus ako taký by mal vychádzať z niekoľkých základných faktov a mal by sa opierať o reálne nástroje, ktoré na sociálnych sieťach fungujú na zaujatie ich užívateľov. Ide najmä o marketingové a mediálne nástroje, aplikačné časti sociálnych sietí a skupiny záujmov, ktoré združujú veľké množstvo užívateľov. Userfocus môžeme nazvať nástrojom prevencie, ktorý používa konkrétne techniky, ktoré sú vytvárané podľa zamerania a potreby. Ich počet nemožno stanoviť a ich vývoj by mal reflektovať na rozvoj informačných technológií a najmä rozvoj samotných sociálnych sietí. Základnými princípmi userfocusu ako nástroja prevencie sú: zameranie sa na konkrétneho používateľa a skupiny používateľov, použitie existujúcich efektívnych nástrojov sociálnych sietí, priama komunikácia s používateľmi, komplexnosť, individuálnosť a flexibilita preventívnych techník, vyhodnotenie reálnych výsledkov.

Viac je možné sa dočítať v príspevku.

protispoločenskej činnosti sa v poslednom období skloňuje ako nevyhnutná potreba, pričom je nutné túto potrebu aplikovať aj vo virtuálnom prostredí. Záverom sa pripájame k názoru autorov vyššie menovaného príspevku.

ŠIŠULÁK, S., ŠALMÍK, M. 2016. Domáca a medzinárodná kontrola kriminality v sociálnych sieťach nástrojom "Userfocus". In: Právní a bezpečnostní prostředí Evropské unie v teritoriální optice vybraných zemí středoevropského prostoru, s. 55 – 64.

⁹ ŠIŠULÁK, S., ŠALMÍK, M. 2016. Domáca a medzinárodná kontrola kriminality v sociálnych sieťach nástrojom "Userfocus". In: Právní a bezpečnostní prostředí Evropské unie v teritoriální optice vybraných zemí středoevropského prostoru, s. 55 a nasl.

Literatúra

- GREGUSSOVÁ, M., DROBNÝ, M. a kol. 2015. *Kyberšikanovanie.sk – zatočme s ním spoločne*. Bratislava : eSlovensko o.z., 2015. 117 s. a 2 CD. ISBN 978-80-89774-00-5.
- KURILOVSKÁ, L., ŠIŠULÁK, S. 2015. Sociálne siete ako kybernetická hrozba. In *Bezpečnostné fórum 2015*. I. zväzok : zborník vedeckých prác. Banská Bystrica : Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2015. s. 86-94. ISBN 978-80-557-0849-2.
- KYBERSIKANOVANIE. 2017. [online]. [cit. 2017.01.26]. Dostupné na internete: <<http://www.kybersikanovanie.sk/>>
- SHEEPLIVE.EU. 2017. [online]. [cit. 2017.01.27]. Dostupné na internete: <<http://sheeplive.eu/>>
- ŠAMÍN, S. 2014. Trestný zákon s komentárom. In *Poradca*. Žilina : Poradca s. r. o., 2014. ISSN (tlačené vydanie) 1335-1583, s. 9-262.
- ŠIŠULÁK, S., ŠALMÍK, M. 2013. Cyberbullying ako forma zneužitia sociálnych sietí na internete. In *Policajná teória a prax*. ISSN 1335-1370, 2013, r. 21, č. 2, s. 112-122.
- ŠIŠULÁK, S., ŠALMÍK, M. 2016. *Domáca a medzinárodná kontrola kriminality v sociálnych sieťach nástrojom "Userfocus"*. In *Právni a bezpečnostní prostředí Evropské unie v teritoriální optice vybraných zemí středoevropského prostoru*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016. s. 55-64 (kap 2.2). ISBN 978-80-7556-005-6.